Појединачно

Издање часописа ПОВЕЉА / Година III / Број 8 / Краљево, август 2011.

Главни и одговорни уредник *Дејан Алексић*, уредник *Милош Милишић*

Иван Негришорац

СВИЦИ, СВЕЦИ И АНЂЕЛИ

На Преображење Господње, 19. августа ове године, Иван Негришорац, у манастиру Жичи, биће *венчан* – с поезијом. Тада ће му, наиме, у Спасовом дому жичке светлости бити уручена *Жичка хрисовуља*, песничка награда коју је пре њега добило деветнаест српских песника, посвећеника предачкој речи, јединном непропадљивом иметку појединца и народа – у пропадању.

За савремени песнички израз посвећеног духовног трагања и препознавања, писаће на Хрисовуљи. Довољно је прелистати Негришорчеве збирке песама *Потајник* и *Светилник* и уверити се у *прозорљивост* реченице коју су потписали чланови жирија. Ретки су савремени песници таквог духовног посвећења, без којег не би било ни исходишта за награду, каква је ова која се додељује у седмовратој Жичи.

Кроз та врата владари су, крунисани, излазили пред поданике, а, од пре две деценије, кроз њих песници дефинитивно *улазе* у – поезију. Међу њима је и Иван Негришорац.

Жичка хрисовуља

Жичка хрисовуља није обична књижевна награда. То је награда која региструје не само песничке домете (а они би – разуме се – морали бити врхунски), него и указује на духовну димензију песничког чина. Хрисовуља, као златнопечатна повеља наших предака који су успостављали темеље духовне, хришћанске и православне културе српског народа, обележила је вертикале које би, мислим, и данас морале да обавезују српске песнике. Добити овакву награду значи прихватити оцену, а и обавезу, да одабрано песничко дело садржи духовну снагу са којом се може изаћи пред наше давнашње претке и пред њима положити рачуне о томе где смо данас, зашто смо ту где јесмо и куда то смерамо.

Чињеница да се овај моћни обред одиграва у седмовратој Жичи, у којој се много тога судбинског за наш народ већ десило, даје читавом догађају додатну, обавезујућу димензију. Сматрам, наиме, да је данас веома лековито живети, стварати и писати са осећањем да припадамо једној прелепој, моћној духовној и књижевној заједници од светога Саве, па и пре њега, до наших дана. Та припадност ништа не угрожава осећање припадности још лепшој, али широј и теже сагледивој заједници од Хомера, па и од Епа о Гилгамешу, па све до овог нашег времена, времена у којем се тако лако учини да је злато све што имало сјаји.

Најпогубније за савременог песника јесте прихватање примамљиве илузије да се песником може, па и мора бити само са ексклузивним искуством света који настаје данас или је настао пре десетак, педесетак или стотинак година. Мени је одавно престало да буде руководно начело поезија и књижевност која је започела са Витменом, Бодлером, Рембоом, а некмоли са неким скорашњијим творцем, мада су то и даље моје драге и омиљене песничке величине. Потребно је, неопходно је, бар мени, да се крене даље и дубље. Зато са настрпљењем очекујем

тренутак кад ћу стати пред велике претке и положити своје рачуне. Надам се да ће ме наши преци бар мало удостојити својом пажњом и пришапнути ми нешто што треба да чујем. Надам се, исто тако, да ћу у том шапату ја умети да се разаберем.

Негришори

Тамо, у том прелепом драгачевском селу, налазе се многи моји преци. Сад су већ сви они у доњим световима, а од њих су остале само неке замамне приче, тешке и величанствене, у исти мах. У Негришорима још увек живе моји рођаци који, Богу хвала, имају свести о томе да су они чувари породичног огњишта, чувари једног света који заувек нестаје. Којег, тог света, заправо, више ни нема, него тек остаје сачуван у понеким речима и причама о том свету. Својим прецима ја сам, као дете, долазио из града са устрепталошћу и узнемирењем који су ме, уз понека ситна и пролазна задовољства, водили само у несрећу, патњу и лудило.

Захваљујући тим својим прецима ја сам сагледавао свет не по ширини цивилизацијског шаренила и по његовој примамљивости, него по дубини и озбиљности који доводе до суштинских увида у природу човека и његовог света. Не претерујем када кажем да сам од тих својих предака стицао нека знања која никада нисам могао добити у школи или на универзитету. Сматрам то драгоценом допуном онога што се у мени са разних страна наталожило. Да од њих нисам добио те лекције, ја бих био попут претежне већине мојих вршњака из градова широм света: изнутра празан, а сирово надмен и спреман да презрем све што се не уклапа у наше паучинасте приче о томе како је град једини свет вредан пажње. Истина човековог постојања налази се на свим местима света: у пустињи колико и у највећим метрополама, у Ровцама, Боријама, Клини код Улога, па и у Негришорима колико у Београду, Паризу или Њујорку.

Абракадабра. Куц-куц

Абракадабра је за мене не само наслов једне моје збирке, него и симболичка шифра која ме је уводила у свет светости и чуда. То је било време када се у мени дефинитивно преломило и када сам решио да на врата тога света покуцам. Морао сам, дакле, да се огласим тим „куц-куц". Али тада сам ја већ добро знао да ко куца, њему ће се и отворити. Било је само важно да се осмелим и да покуцам на врата која, од кад је света и века, остају приправна за отварање.

Сенке по души

Све што нам се дешава, све што се десило нашим прецима или нашим ближњима, а сви су нам људи ближњи, све то је оставило и оставља трага на нашој души. То се види као затамњење, сенка, налик на распоред тамнијих и светлијих места какве налазимо на рентгентском снимку плућа, на ултразвучном снимку фетуса или на Роршаховим мрљама. Ако се загледамо у сопствену душу, ми можемо да у њој препознамо читаву историју света. Само је важно да душа допусти да се у њој очитују сва чудеса која се око нас и у нама дешавају.

Светилник Потајника

Светилник и *Потајник*, или *Потајник* и *Светилник*, две су близаначке књиге. Оне сведоче о потреби да, ма где се нашао и ма у каквим историјским околностима живео, човек непрестано тежи ка уздизању и ка светлосној суштини стварности. Суштинска несрећа света у којем данас живимо јесте што су погубљени сви параметри који нам указују на могуће путеве уздизања душе. Таквим уздизањем примичемо се исходиштима која превазилазе стање несреће и осујећености у којем се непрестано затичемо и које нам се све више причињава као једини могући начин постојања. Да бисмо се ослободили конфузије, па и несреће модерног и постмодерног света морамо се вратити духовности у којој пребива човекова суштина. И морамо одбацити сву мисаону догматику која нам постојећи, секуларни свет намеће као једино могућу стварност.

Видиш ли свеце на небу

Мени је довољно да на небу видим само свице. Када они светле око нас, ја знам да су ту и свеци, и анђели, и Онај који све то држи на окупу. Онда знам да је то свет у којем вреди живети и о којем вреди сведочити, песнички или на неки други начин, свеједно.

Иван Негришорац (Драган Станић) рођен је 1956. године у Трстенику. Живи у Новом Саду и предаје на тамошњем Филозофском факултету. Главни је уредник *Матице српске* и председник Уређивачког одбора *Српске енциклопедије*. Осим поезије, пише и прозу, драме, бави се критиком и књижевнонаучним радом.

Објавио је књиге песама: *Трула јабука, Ракљар. Желудац, Земљопис, Топло, хладно, Абракадабра, Хоп, Везници, Прилози (изабране песме), Потајник, Светилник...* Награђиван је и превођен на енглески, француски, румунски, мађарски, грчки и кинески језик.